

Suvestinė redakcija nuo 2015-06-01

Įsakymas paskelbtas: Žin. 1999, Nr. [104-3014](#), i. k. 0992230ISAK00000095

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖS

**Į S A K Y M A S
DĖL SAUGOS IR SVEIKATOS APSAUGOS ŽENKLŲ NAUDOJIMO DARBOVIETĖSE
NUOSTATŲ**

1999 m. lapkričio 24 d. Nr. 95
Vilnius

Įgyvendindama 1992 m. birželio 24 d. Tarybos direktyvą 92/58/EEB dėl būtinausių reikalavimų įrengiant darbo saugos ir (arba) sveikatos ženklus (devintoji atskira direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 5 skyrius, 2 tomas, p. 89) su paskutiniais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/27/ES (OL 2014 L 65, p. 1):

Preambulės pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

1. Tvirtinu Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatus (pridedama).
2. Nustatau, kad Nuostatai įsigalioja nuo 2002 m. sausio 1 d.
3. Nustatau, kad, įsigaliojus Nuostatams, saugos ir (arba) sveikatos apsaugos ženklinimas darbovietėse, neatitinkantis šių nuostatų reikalavimų ženklams ir jų naudojimui, netaikomas.
4. Pavedu Nuostatų vykdymo kontrolę Valstybinei darbo inspekcijai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

SOCIALINĖS APSAUGOS
IR DARBO MINISTRĖ

IRENA DEGUTIENĖ

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos
ir darbo ministrės
1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95

SAUGOS IR SVEIKATOS APSAUGOS ŽENKLŲ NAUDOJIMO DARBOVIETĖSE NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai (toliau – šie nuostatai) nustato minimalius reikalavimus darbuotojų saugos ir sveikatos ženklams ir jų naudojimui darbovietėse, ženklų reikšmę, formą, spalvas, taip pat darbdavių pareigas, įrengiant juos darbovietėse.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

2. Šie nuostatai netaikomi:

2.1. ženklams, kai rinkai pateikiamos pavojingos medžiagos ir mišiniai, taip pat gaminiai ir (arba) įrenginiai, nebent kiti teisės aktai nurodo į šiuos nuostatus;

2.2. kelių, geležinkelių, vidaus vandenių, jūrų ir oro transportui reguliuoti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

3. Ženkilai, naudojami kelių, geležinkelių, vidaus vandenių ir oro transporto eismui reguliuoti, prireikus naudojami šių transporto rūšių eismui reguliuoti įmonėse ir įstaigose, neapsiribojant šių Nuostatų VII skyriaus reikalavimais.

4. Šių nuostatų reikalavimai yra privalomi visoms Lietuvos Respublikos teritorijoje esančioms įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, kitiems ūkio subjektams (toliau – įmonės).

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

5. Šiuose nuostatuose:

5.1. **saugos ir (arba) sveikatos apsaugos ženklai** (toliau šiuose nuostatuose – ženklai) – ženklai, teikiantys darbuotojų saugos ir sveikatos informaciją arba nurodymus vaizdiniu ženklu, spalva, šviečiančiu ženklu, garso signalu, žodiniu pranešimu, rankų ženklais apie konkretų objektą, veiklą, situaciją.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

5.2. **draudžiamasis ženklas** – tai ženklas, draudžiantis elgtis taip, kad kiltų pavojus arba jis būtų sukeltas;

5.3. **įspėjamasis ženklas** – ženklas, kuris įspėja apie riziką arba pavojų;

5.4. **įpareigojamasis ženklas** – ženklas, kuris nustato privalomą elgesį;

5.5. **pirmosios pagalbos arba gelbėjimo ženklas** – ženklas, kuriuo nurodomi evakuaciniai išėjimai arba pateikiama informacija apie pirmosios pagalbos arba gelbėjimo priemones;

5.6. **informacinis ženklas** – ženklas, kuris nurodo kitą saugos ir sveikatos apsaugos informaciją negu ženklai pagal 5.2 – 5.5 papunkčius;

5.7. **vaizdinis ženklas** – ženklas, kuris geometrinės formos, spalvos ir simbolio arba piktogramos deriniu teikia tam tikrą informaciją ir kuris įrengiamas matomoje vietoje, pakankamai ryškiai apšviestas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

5.8. **papildomas vaizdinis ženklas** – ženklas, teikiantis papildomą informaciją ir naudojamas kartu su vaizdiniu ženklu pagal 5.7 papunktį;

5.9. **saugos spalva** – spalva, kuriai priskiriama atitinkama saugos reikšmė;

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

5.10. **simbolis arba piktograma** – iliustracija, kuri apibūdina padėtį arba konkretų elgesį ir kuri naudojama ant vaizdinio ženklo arba apšviesto paviršiaus;

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

5.11. **šviečiantis ženklas** – ženklas, kurio šviesą skleidžiantis įtaisas pagamintas iš permatomos arba šviesą praleidžiančios medžiagos ir apšviestas iš vidaus arba užpakalinės sienelės ir atrodo kaip šviečiantis paviršius;

5.12. **garso signalas** – sutartas garso signalas, skleidžiamas ir perduodamas tam tikslui skirtu įrenginiu, nenaudojant žmogaus balso arba jo imitacijos;

5.13. **žodinis pranešimas** – nustatyto turinio pranešimas žodžiu žmogaus balsu arba žmogaus balso imitacija;

5.14. **rankų ženklas** – nustatyti rankų ir (arba) plaštakų judesiai ir (arba) jų padėtis, duodant nurodymus darbuotojams, kurie atlieka manevravimo veiksmus, susijusius su rizika arba pavojumi.

II. DARBDAVIŲ PAREIGOS

6. Darbdaviai privalo įrengti ženklus pagal šių nuostatų reikalavimus ten, kur neįmanoma išvengti rizikos arba pakankamai ją sumažinti kolektyvinėmis saugos priemonėmis, darbo organizavimo metodais, būdais.

Darbdaviai atsižvelgia į profesinės rizikos vertinimą, nustatytą remiantis Profesinės rizikos vertinimo bendraisiais nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2012 m. spalio 25 d. įsakymu Nr. A1-457/V-961 „Dėl Profesinės rizikos vertinimo bendrųjų nuostatų patvirtinimo“, ir, kur reikia, įrengia ženklus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

7. Darbuotojai ir jų atstovai informuojami apie ženklus darbovietėje saugos ir sveikatos darbe teisės aktų nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

8. Darbdaviai privalo mokyti ir instrukuoti darbuotojus apie ženklų taikymą darbovietėje.

Mokymo metu turi būti gerai išaiškinta ženklų reikšmė, visų pirma jų žodinės informacijos prasmė, taip pat kaip elgtis paprastais bei ypatingais atvejais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

9. Darbuotojai arba jų atstovai konsultuojami ir dalyvauja sprendžiant darboviečių ženklavimo klausimus.

10. Darbdaviai gali priimti ir taikyti griežtesnius negu išdėstyti šiuose nuostatuose reikalavimus, garantuojančius geresnę darbuotojų saugą ir sveikatą darbe, ypač atsižvelgiant į techninę pažangą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

III. MINIMALŪS BENDRIEJI REIKALAVIMAI ŽENKLAMS IR JŲ NAUDOJIMUI DARBOVIETĖSE

Pakeistas skyriaus pavadinimas:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

11. Kai ženklai darbovietėse yra reikalingi šių nuostatų 6 punkte nurodytais atvejais, jie turi atitikti IV– XI skyrių reikalavimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

12. Šiame skyriuje išdėstomi reikalavimai, aprašomas ženklų naudojimas ir nustatomos bendrosios ženklų tarpusavio keitimo ir derinimo taisyklės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

13. Ženklai turi būti naudojami vien tik šiuose nuostatuose nustatytiems pranešimams arba informacijai teikti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

14. Ženklų rūšys:

14.1. nuolatiniai ženklai:

14.1.1. draudimams, įspėjimams ir įpareigojimams bei evakuacinių išėjimų ir pirmosios pagalbos priemonių ženklinimui ir jų buvimo vietai nurodyti turi būti naudojami nuolatiniai vaizdiniai ženklai.

Gaisrinės saugos priemonėms ženklinti ir jų vietai nurodyti turi būti naudojami vaizdiniai ženklai ir(arba) saugos spalvos;

14.1.2. talpyklos ir vamzdynai turi būti ženklinami pagal V skyriuje nurodytus reikalavimus;

14.1.3. susidūrimo su kliūtimis ir kritimo pavojaus vietoms ženklinti turi būti naudojamos saugos spalvos ir(arba) vaizdiniai ženklai;

14.1.4. judėjimo keliai turi būti pažymėti. Judėjimo keliams ženklinti reikia naudoti patvarias saugos spalvos linijas;

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

14.2. laikinieji ženklai:

14.2.1. asmenų įspėjimas apie pavojų, nurodymas atlikti tam tikrus veiksmus ir evakuaciją, atsižvelgiant į 15 punkte nurodytus ženklų kaitaliojimo ir derinimo reikalavimus, turi būti atliekamas šviečiančiais ženklais arba garso signalais ir(arba) žodiniu pranešimu;

14.2.2. asmenims atliekant manevravimo veiksmus, susijusius su rizika arba pavojumi, nurodymai duodami rankų ženklais ir(arba) žodiniu pranešimu.

15. Ženklų kaitaliojimas ir derinimas:

15.1. esant vienodam ženklų veiksmingumui, saugos ir sveikatos apsaugos ženklinimui galima pasirinkti:

saugos spalvas arba vaizdinius ženklus, ženklinti vietas, kur yra griuvimo arba nukritimo pavojus;

šviečiančius ženklus, garso signalus arba žodinį pranešimą;

rankų ženklą arba žodinį pranešimą;

15.2. šiuos ženklus galima naudoti kartu:

šviečiančius ženklus ir garso signalus;

šviečiančius ženklus ir žodinį pranešimą;

rankų ženklus ir žodinį pranešimą.

16. Nurodymai naudoti saugos spalvas ženklams pateikti lentelėje:

Saugos spalva	Reikšmė	Nurodymas ir informacija
---------------	---------	--------------------------

Raudona	Draudžiamasis ženklas	Pavojingas elgesys
	Pavojaus signalas	Sustoti, išjungti, išjungti įrenginį kilus pavojui. Evakuotis
	Gaisrinės saugos priemonės	Ženklinimas ir vietos nurodymas
Geltona arba geltonai oranžinė	Įspėjamasis ženklas	Dėmesio, elgtis atsargiai. Patikrinti
Mėlyna	Įpareigojamasis ženklas	Ypatingas elgesys arba veiksmas. Naudoti asmenines apsaugines priemones
Žalia	Pirmosios pagalbos, gelbėjimo ženklai	Durys, išėjimai, keliai, įrenginiai, gelbėjimo priemonės
	Nepavojinga	Grįžimas į normalią būklę

17. Ženklo veiksmingumo neturi mažinti:

17.1. kiti ženklai arba tos pačios rūšies skleidimo šaltinis, mažinantis matomumą arba girdimumą. Todėl ypač būtina: vengti naudoti daug ženklų arti vienas kito; tuo pačiu metu nenaudoti dviejų šviečiančių ženklų, kurių reikšmę galima supainioti; nenaudoti šviečiančio ženklo šalia kito panašaus šviesos šaltinio; tuo pačiu metu nenaudoti dviejų garso signalų; nenaudoti garso signalo, jeigu aplinkos triukšmas gali jį slopinti;

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

17.2. blogas ženklų apipavidalinimas, nepakankamas skaičius, netinkamas išdėstymas, prasta būklė arba netinkamas ženklų arba jų įtaisų veikimas.

18. Ženkilai ir signalą skleidžiantys įtaisai turi būti periodiškai valomi, prižiūrimi, tikrinami ir taisomi, o prireikus keičiami naujais, kad būtų išsaugotos pagrindinės savybės ir(arba) veikimo principas.

19. Įrengiamų ženklų ir(arba) garso signalą skleidžiančių įtaisų skaičius ir išdėstymas priklauso nuo rizikos arba pavojaus laipsnio bei nuo ženklinamos teritorijos dydžio.

20. Ženkilai, kuriems reikalingas energijos šaltinis, pastarajam sugedus, privalo turėti avarinį energijos šaltinį, išskyrus atvejus, kai nutrūkus energijos tiekimui nebelieka rizikos.

21. Jei šviečiančio ženklo ir (arba) garso signalo įjungimas reikalauja pradėti atitinkamą veiksmą, jis turi būti įjungtas tiek laiko, kiek reikia veiksmui atlikti.

Šviečiantys ženklai arba garso signalai turi būti išjungiami iškart po panaudojimo. Panaudojus šviečiantį ženklą arba garso signalą, būtina nedelsiant juos paruošti naujam naudojimui.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

22. Šviečiančio ženklo ir garso signalo veikimą būtina tikrinti po įrengimo ir po to periodiškai, ar jie gerai ir efektyviai veikia.

23. Jeigu darbuotojų klausa arba rega susilpnėjusi arba susilpnėjęs garso ir šviesos signalų suvokimas dėl naudojamų asmeninių apsauginių priemonių, būtina imtis reikiamų priemonių konkrečioms ženkliams papildyti arba pakeisti.

24. Vietose, patalpose arba aptvertose teritorijose, kur saugomas didelis kiekis pavojingų medžiagų ir (arba) mišinių, jeigu gamintojo tara arba talpyklos neturi reikiamo ženklavimo, būtina naudoti tinkamą įspėjamąjį ženklą pagal 27.2 papunktį arba jas ženklinti pagal 28 punkto nurodymus, nebent atskirų pakuočių ar talpyklų ženklavimas tinka šiam tikslui.

Jei 27.2 papunktyje nėra nurodyto lygiaverčio įspėjimo apie pavojingas medžiagas arba mišinius, turi būti naudojama atitinkama pavojaus piktograma, kaip nurodyta 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklavimo ir pakavimo, iš dalies keičiančio ir panaikinančio direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 (OL 2008 L 353, p. 1) (toliau – Reglamentas Nr. 1272/2008), V priede.

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

IV. MINIMALŪS REIKALAVIMAI VAIZDINIAMS ŽENKLAMS

25. Esminiai požymiai:

25.1. vaizdinių ženklų forma ir spalvos pateikiamos 27 punkte, atsižvelgiant į jų paskirtį (draudžiamieji, įspėjamieji, įpareigojamieji, evakuacinio išėjimo ir pirmosios pagalbos bei gaisrinės saugos priemonių vaizdiniai ženklai);

25.2. piktogramos turi būti paprastos ir turėti tik esmines detales;

25.3. naudojamos piktogramos gali nežymiai skirtis arba būti detalesnės negu pateiktos 27 punkte, jei dėl tokių skirtumų bei pakeitimų jų reikšmė nepakis ir liks suprantama;

25.4. vaizdiniai ženklai turi būti pagaminti iš smūgiams ir atmosferos veiksniams atsparių medžiagų, tinkamų aplinkai, kurioje jie naudojami;

25.5. vaizdinių ženklų matmenys ir kolorimetrinės bei fotometrinės savybės turi būti tokios, kad vaizdiniai ženklai būtų aiškiai matomi ir lengvai suprantami.

26. Naudojimo sąlygos:

26.1. vaizdiniai ženklai turi būti įrengti reikiamame aukštyje ir tinkamu regėjimui kampu, prireikus atsižvelgiant į bet kurias kliūtis, prie įėjimo į pavojingą zoną, kur yra rizika arba kur kyla rizika, arba šalia pavojų keliančio objekto, pakankamai apšviestoje ir lengvai prieinamoje bei matomoje vietoje.

Nepažeidžiant Darboviečių įrengimo bendrųjų nuostatų ir esant nepakankamai natūraliai apšvietai, naudoti fosforescencines, atspindinčias medžiagas arba dirbtinę apšvietą;

26.2. vaizdiniai ženklai turi būti pašalinti, kai pasikeitusi situacija nebekelia pavojaus.

27. Naudojami vaizdiniai ženklai:

27.1. draudžiamieji ženklai

Esminiai požymiai: skritulio forma; juoda piktograma baltame fone, raudonas apvadas ir raudona skersinė juosta (iš kairės viršaus į dešinės apačią 45⁰ kampu, raudona spalva turi dengti ne mažiau kaip 35% vaizdinio ženklo paviršiaus).

Rūkyti draudžiama

Naudoti atvirą ugnį ir rūkyti draudžiama

Pėstiesiems eiti draudžiama

Vandeniu gesinti draudžiama

Vanduo netinkamas gerti

Pašaliniais įeiti draudžiama

Važiuoti įmonės vidaus transporto priemonėmis draudžiama

Liesti draudžiama

27.2. įspėjamieji ženklai

Esminiai požymiai: trikampio forma; juoda piktograma geltoname fone, juodas apvadas (geltona spalva turi dengti ne mažiau kaip 50 proc. vaizdinio ženklo paviršiaus).

Lengvai užsideganti medžiaga
arba aukšta temperatūra
(naudojamas, jeigu nėra
specialaus ženklo, įspėjancio apie
aukštą temperatūrą)

Sprogioji medžiaga

Toksinė medžiaga

Ėsdinančioji medžiaga

Radioaktyvioji medžiaga

Iškeltas kroviny

Pramoninės transporto priemonės

Atsargiai – elektra

Bendras pavojus
(šis įspėjamasis ženklas
nenaudojamas įspėjant apie
pavojingas chemines medžiagas
ar mišinius, išskyrus atvejus, kai
įspėjamasis ženklas naudojamas
pagal 32 punktą, nurodant
saugyklas, kuriose saugoma daug
pavojingų cheminių medžiagų ar
mišinių)

Lazerio spindulys

Oksiduojančioji medžiaga

Nejonizuojančioji spinduliuotė

Stiprus magnetinis laukas

Kliūtys

Staigus nuolydis

Biologinis pavojus

Žema temperatūra“

Punkto pakeitimai:

Nr. [AI-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

27.3. įpareigojamieji ženklai

Esminiai požymiai: skritulio forma; balta piktograma mėlyname fone (mėlyna spalva turi dengti ne mažiau kaip 50% vaizdinio ženklo paviršiaus).

Būtina naudoti apsauginius akinius

Būtina dėvėti apsauginį šalmą

Būtina naudoti klausos apsaugines priemones

Būtina naudoti kvėpavimo takų apsaugines priemones

Būtina avėti apsauginius batus

Būtina mėvėti apsaugines pirštines

Būtina vilkėti apsauginius drabužius

Būtina naudoti apsauginį veido skydelį

Būtina prisiegti apsauginį pririšimą

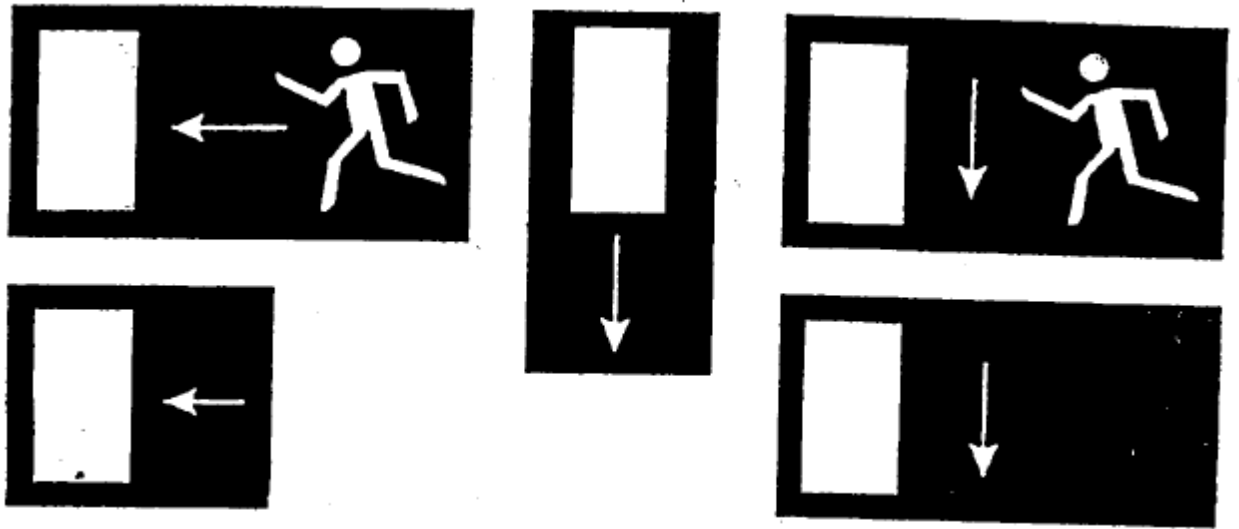
Pėstiesiems eiti tik šiuo taku

Bendrasis įpareigojamasis ženklas
(prireikus gali papildyti kitą vaizdinį ženklą)

27.4. evakuaciniai ir pirmosios pagalbos ženklai

Esminiai požymiai: stačiakampio arba kvadrato forma; balta piktograma žaliame fone (žalia spalva turi dengti ne mažiau kaip 50% vaizdinio ženklo paviršiaus).

Evakuacinis kelias, evakuacinis išėjimas

Krypties rodyklės

(naudojamos kartu su žemiau šiame papunktyje nurodytais vaizdiniais ženklais)

Pirmoji pagalba

Neštuvai

Pirmosios pagalbos
dušas

Akių praplovimo
įtaisas

Avarinio kvietimo
telefonas evakuacinei
arba pirmajai pagalbai

Pirmoji pagalba Neštuvai Pirmosios pagalbos Akių praplovimo Avarinio kvietimo
dušas įtaisas telefonas evakuacinei
arba pirmajai pagalbai

27.5. gaisrinių saugos priemonių nurodomieji ženklai

Esminiai požymiai: stačiakampio arba kvadrato forma; balta piktograma raudoname fone (raudona spalva turi dengti ne mažiau kaip 50% vaizdinio ženklo paviršiaus).

Gaisrinis čiaupas Kopėčios Gesintuvas Gaisro ir gelbėjimo telefonas

Gaisrinis čiaupas

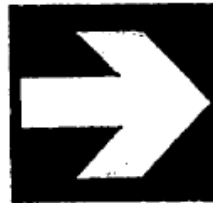
Kopėčios

Gesintuvas

Gaisro ir gelbėjimo telefonas

Krypties rodyklės

(naudojamos kartu su šiame papunktyje nurodytais vaizdiniais ženklais)

V. MINIMALŪS REIKALAVIMAI TALPYKLOMS IR VAMZDYNAMS ŽENKLINTI

28. Talpyklos, darbo vietoje naudojamos cheminėms medžiagoms ar mišiniams, klasifikuojamiems kaip pavojingi pagal kriterijus, taikomus bet kuriai fizinio pavojaus ar pavojingumo sveikatai klasei pagal Reglamentą Nr. 1272/2008, ir talpyklos, naudojamos tokioms pavojingoms cheminėms medžiagoms arba mišiniams sandėliuoti, kartu su matomais vamzdžiais, kuriuose yra laikomos pavojingos cheminės medžiagos ar mišiniai arba kuriais tos medžiagos ar mišiniai transportuojami, privalo būti ženklinami atitinkamomis pavojaus piktogramomis pagal šį Reglamentą. Ši nuostata netaikoma talpykloms, naudojamoms darbo vietoje trumpą laiką, ir talpykloms, kurių turinys dažnai keičiamas, jeigu imamasi alternatyvių reikiamų priemonių, ypač informuojant ir (arba) mokant darbuotojus, kad būtų užtikrintas toks pats apsaugos lygis. Nurodytas talpyklų ženklinimas gali būti:

28.1. pakeičiamas įspėjamaisiais ženklais, nustatytais IV skyriuje, naudojant tokias pačias piktogramas arba simbolius. Jei 27.2 papunktyje nėra nurodyto lygiaverčio įspėjamojo ženklo, įspėjamajame ženkle turi būti naudojama atitinkama pavojaus piktograma, nustatyta Reglamento Nr. 1272/2008 V priede;

28.2. papildomas tam tikra informacija, pavyzdžiui, nurodomas pavojingos cheminės medžiagos ar mišinio pavadinimas ir (arba) formulė bei pavojaus ypatumai;

28.3. darbo vietoje pervežant talpyklas papildomas arba pakeičiamas ženklais, naudojamais visoje Europos Sąjungoje pervežant pavojingas chemines medžiagas arba mišinius.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

29. Šie ženklai tvirtinami matomoje vietoje (vietose). Jie turi būti nelankstūs, prilipinami arba nupiešiami.

30. Ženklų esminiai požymiai, nurodyti 25.4 punkte, ir vaizdinių ženklų naudojimo sąlygos, nurodytos 26 punkte, turi atitinkamai galioti ir 28 punkte nurodytam ženklinimui.

31. Atliekant vamzdynų ženklinimą etiketėmis pagal 28, 29 ir 30 punktų reikalavimus, jos turi būti išdėstytos prie pat pavojingiausių vietų, tokių, kaip sklendės ir prijungimo vietos, be to, reikiamais atstumais.

32. Vietos, patalpos arba aptvarai, naudojami dideliems pavojingų medžiagų arba mišinių kiekiams sandėliuoti, turi būti pažymėti tinkamais įspėjamaisiais ženklais pagal 27.2 papunktį arba paženklinti pagal 28 punkto nurodymus, nebent atskirų pakuočių arba talpyklų ženklinimas tinka šiam tikslui, atsižvelgiant į 25.5 papunkčio reikalavimus dėl matmenų.

Jei 27.2 papunktyje nėra nurodyto lygiaverčio įspėjamo apie pavojingas chemines medžiagas arba mišinius, įspėjamajame ženkle turi būti naudojama atitinkama pavojaus piktograma, kaip nurodyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1272/2008 V priede.

Pavojingų medžiagų arba preparatų saugojimo vieta gali būti ženklinama įspėjamoju ženklu „Bendras pavojus“.

Šiame punkte minėti ženklai ir etiketės turi būti pritvirtinti arba prie pat saugojimo vietos, arba ant saugyklos durų.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

VI. MINIMALŪS REIKALAVIMAI GAISRINĖS SAUGOS PRIEMONĖMS ATPAŽINTI IR JŲ VIETAI NUSTATYTI

33. Šio skyriaus reikalavimai taikomi tik gaisrinės saugos priemonėms.

34. Gaisrinės saugos priemonės turi būti dažomos specifine saugos spalva, jų vieta nurodoma vaizdiniu ženklu ir(arba) jų vieta arba krypties rodyklės, žyminčios jų buvimo vietą, dažomos ta pačia spalva.

35. Šių priemonių atpažinimo spalva yra raudona. Raudonas paviršius turi būti pakankamai didelis, kad priemonė būtų lengvai atpažįstama.

36. Gaisrinės saugos priemonių laikymo vietoms žymėti turi būti naudojami 27.5 punkte nurodyti vaizdiniai ženklai.

VII. MINIMALŪS REIKALAVIMAI KLIŪTIMS, PAVOJINGOMS VIETOMS ŽENKLINTI IR JUDĖJIMO KELIAMS ŽYMĖTI

37. Kliūčių ir pavojingų vietų ženklimas:

37.1. įmonėje vietos, kur darbuotojams kyla susidūrimo su kliūtimis, griuvimo ir daiktų kritimo pavojus, turi būti paženklintos besikeičiančiais juodais ir geltonais arba raudonais ir baltais dryžiais;

37.2. ženklavimo matmenys tiesiogiai priklauso nuo pavojingos vietos arba kliūties dydžio;

37.3. geltoni ir juodi arba raudoni ir balti ženklavimo dryžiai turi būti pasvirę apie 45⁰ kampu ir maždaug vienodo pločio;

37.4. pavyzdys:

38. Judėjimo kelių žymėjimas:

38.1. įrengiant ir naudojant patalpas bei įrenginius, kai darbuotojų saugai užtikrinti reikia žymėti judėjimo kelius, jie, atsižvelgiant į grindų spalvą, turi būti pažymėti aiškiai matomomis baltomis ar geltonomis ištisinėmis linijomis;

38.2. linijos turi būti pažymėtos taip, kad būtų reikiamas saugus atstumas tarp naudojamų transporto priemonių ir šalia galinčių būti įrenginių bei tarp pėsčiųjų ir transporto priemonių;

38.3. įmonės teritorijoje esantys išoriniai nuolatinio judėjimo keliai, kiek tai įmanoma, turi būti pažymėti, kaip nurodyta 38.1 ir 38.2 papunkčiuose, išskyrus atvejus, kai jie atskiriami aptvarais arba šalia nutiestas šaligatvis.

VIII. MINIMALŪS REIKALAVIMAI ŠVIEČIANTIEMS ŽENKLAMS

39. Esminiai požymiai:

39.1. ženklų skleidžiama šviesa, atsižvelgiant į naudojimo sąlygas, turi aiškiai skirtis nuo aplinkos. Ženklo šviesa neturi akinti, tačiau ji neturi būti ir per silpna, kad nebūtų prastai matomas ženklas;

39.2. šviesą skleidžiantis ženklų paviršius gali būti vienspalvis arba su piktograma tam tikrame fone;

39.3. atskira ženklų spalva turi atitikti 16 punkto lentelėje nurodytas saugos spalvas;

39.4. jeigu ženklas yra su piktograma, ji turi atitikti visus IV skyriaus reikalavimus.

40. Ypatingosios šviečiančių ženklų naudojimo taisyklės:

40.1. jeigu įtaisas gali siųsti išsivienijantį ir blykčiojantį ženklą, kai reikia pranešti apie didesnio laipsnio pavojų arba neatidėliojamą būtinybę atlikti reikalingus ar būtinus nustatytus veiksmus, pirmenybė teikiama blykčiojančiam ženklui;

40.2. šviečiančio ženklų trukmė ir dažnis turi būti tokie, kad pranešimas būtų teisingai suvokiamas ir nebūtų galima supainioti su kitais šviečiančiais ženklais arba išsivienijantiu ženklais;

40.3. jeigu blykčiojantis ženklas naudojamas vietoj garso signalo arba kartu su juo, tai jų trukmė ir dažnis privalo būti vienodi;

40.4. įtaisai, siunčiantys blyksnius apie didesnę pavojų, turi būti ypatingai gerai prižiūrimi arba juose įrengta atsarginė lempa.

IX. MINIMALŪS REIKALAVIMAI GARSO SIGNALAMS

41. Esminiai požymiai:

41.1. garso signalai turi būti: aukštesnio garso lygio nei aplinkos triukšmas ir gerai girdimi, tačiau ne itin stiprūs arba nemalonūs, kad nesukeltų skausmo; garso impulsų trukmė arba šių impulsų ar impulsų grupių intervalai turi būti gerai atpažįstami ir aiškiai skirtis nuo kitų garso signalų arba aplinkos triukšmo;

41.2. jeigu įtaisas gali siųsti kintamo ir pastovaus dažnio garso signalus, kai reikia pranešti apie didesnio laipsnio pavojų arba būtinybę kuo skubiau atlikti reikiamus veiksmus, pirmenybė suteikiama kintamo dažnio signalams.

42. Evakuacijos garso signalas turi būti nepertraukiamas.

X. MINIMALŪS REIKALAVIMAI ŽODINIAM PRANEŠIMUI

43. Esminiai požymiai:

43.1. žodinis pranešimas tarp kalbėtojo arba siųstuvo ir vieno arba kelių klausytojų vyksta trumpais tekstais, sakiniais, žodžių grupėmis ir pavieniais žodžiais, o prireikus – sutartiniais žodžiais;

43.2. žodiniai pranešimai turi būti, kiek įmanoma, trumpi, paprasti ir aiškūs; kalbėtojo kalbiniai įgūdžiai bei klausytojo ar klausytojų sugebėjimas girdėti turi būti tokie, kad užtikrintų patikimą žodinį bendravimą;

43.3. žodinis pranešimas yra tiesioginis (žmogaus balsas) arba netiesioginis (žmogaus arba dirbtinis balsas, perduodamas bet kuriomis tinkamomis priemonėmis).

44. Ypatingosios žodinių pranešimų naudojimo taisyklės:

44.1. kalbėtojas ir klausytojas turi mokėti naudojamą kalbą, kad galėtų teisingai pateikti bei suprasti žodinį pranešimą ir tinkamai elgtis saugai ir sveikatai užtikrinti;

44.2. jeigu naudojamas žodinis pranešimas vietoj rankų ženklų arba kartu su jais, būtina vartoti sutartuosius žodžius, pvz.:

Pradžia

Stop

Pabaiga

Aukštyn

darbo proceso pradžia

judėjimo sustabdymas arba pabaiga

darbo proceso pabaiga

krovinio kėlimas

Žemyn	krovinio nuleidimas
Pirmyn	prireikus, šie sutartiniai žodžiai suderinami su atitinkamais rankų ženklais
Atgal	
Dešinèn	
Kairèn	avarinis sustabdymas judėjimo pagreitinimas saugai užtikrinti.
Pavojus	
Greitai	

XI. MINIMALŪS REIKALAVIMAI RANKŲ ŽENKLAMS

45. Ženklų požymiai:

45.1. rankų ženklai privalo būti tikslūs, paprasti, išraiškingi, lengvai atliekami, suprantami ir turi aiškiai skirtis vienas nuo kito;

45.2. abejomis rankomis tuo pačiu metu privalo būti atliekami tik vieni ar simetriški judesiai ir rodomas tik vienas ženklas;

45.3. rankų ženklus, atsižvelgiant į šio punkto pirmą pastraipą, leidžiama nežymiai keisti arba daryti detalesnius negu pavaizduota 47 punkto iliustracijose, jeigu jų prasmė ir suvokimas nesumažės.

46. Ypatingosios rankų ženklų naudojimo taisyklės:

46.1. asmuo, rankų gestais rodantis ženklus (toliau – signalininkas) ženklų priėmėjui (toliau – operatorius), nurodo atlikti tam tikrus darbo veiksmus;

46.2. signalininkui turi būti sudaryta galimybė stebėti visą manevravimą taip, kad jam nekiltų pavojus;

46.3. signalininko pareiga išimtinai sutelkti dėmesį vien tik į manevravimo valdymą ir užtikrinti šalia esančių darbuotojų saugą;

46.4. jeigu 46.2 punkto sąlygos negali būti įvykdomos, turi būti papildomai skirti vienas ar keli signalininkai;

46.5. jeigu operatorius, atlikdamas gautus nurodymus, negali užtikrinti reikiamos saugos, privalo nutraukti pradėtą manevrą ir pareikalauti naujų nurodymų;

46.6. rodydamas ženklus ranka, signalininkas privalo: būti operatoriaus lengvai atpažįstamas; nešioti vieną ar kelis tinkamus atpažinimo ženklus, pvz., liemenę, šalną, rankogalius, raiščius, signalines menteles (lazdeles).

Atpažinimo ženklai turi būti ryškios spalvos, pageidautina vienodai apipavidalinti ir skirti naudotis tik signalininkui.

47. Sutartiniai rankų ženklai.

Lentelėje pateikti sutartiniai rankų ženklai neapriboja kitais teisės aktais nustatytų sutartinių rankų ženklų taikymo tiems patiems veiksams konkrečiose ekonominės veiklos srityse.

REIKŠMĖ	APRAŠYMAS	ILIUSTRACIJA
A. Bendrieji rankų ženklai		
PRADŽIA Dėmesio Nurodymas, kad bus duodamas kitas ženklas	Rankos ištiesios horizontaliai į šonus pečių lygyje, delnais į priekį	
STOP Sustabdymas Judėjimo pabaiga	Dešinė ranka pakelta į viršų, delnu į priekį	
PABAIGA Darbo proceso pabaiga	Rankos sulenktos per alkūnes, plaštakos sudėtos kryžmai ties krūtine	
B. Vertikalus judėjimas		
AUKŠTYN	Dešinė ranka delnu į priekį pakelta į viršų, lėtai daromi sukamieji judesiai	
ŽEMYN	Dešinė ranka nuleista delnu į vidų, lėtai daromi sukamieji judesiai	
VERTIKALUSIS ATSTUMAS	Ištiesiomis į priekį rankomis tarp delnų rodomas vertikalus atstumas	
C. Horizontalus judėjimas		
PIRMYN	Rankos sulenktos per alkūnes kampu, ištiesios į priekį, delnais į viršų, dilbiais daromi lėti judesiai kūno link	
ATGAL	Rankos sulenktos per alkūnes kampu, delnais į apačią, dilbiais daromi lėti judesiai nuo kūno	
DEŠINĖN žiūrint iš signalininko pusės	Dešinė ranka ištiesta peties lygyje, delnu į apačią, daromi nedideli judesiai nurodyta kryptimi	
KAIRĖN žiūrint iš signalininko pusės	Kairė ranka ištiesta peties lygyje, delnu į apačią, daromi nedideli judesiai nurodyta kryptimi	
HORIZONTALUSIS ATSTUMAS	Rankos prieš save krūtinės lygyje, delnais į vidų, rodomas horizontalus atstumas	
D. Pavojus		
PAVOJUS Avarinis sustabdymas	Abi rankos pakeltos į viršų, delnais į priekį	
GREITAI	Sutartiniai rankų ženklų gestai atliekami greičiau	
LĖTAI	Sutartiniai rankų ženklų gestai atliekami lėčiau	

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas
Nr. [A1-626](#), 2014-12-08, paskelbta TAR 2014-12-09, i. k. 2014-19237

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymo Nr. 95 „Dėl Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatų“ pakeitimo